

Verslag Van Eesterengesprek #8 28 september 2011

Buitenveldert-Zuid: het sjeike zusje van Nieuw-West

Alex Hendriksen sprak tijdens het Van Eesterengesprek #8 op 28 september 2011 over het afstudeeronderzoek dat hij heeft gedaan naar de wijk Buitenveldert- Zuid (1957-1962). Alex Hendriksen is afgestudeerd in de richting Architectuurgeschiedenis en Monumentenzorg in 2009. De keuze voor zijn onderzoek was n.a.v. het maken van een monumenten-waardekaart van Buitenveldert-Zuid tijdens zijn stageperiode bij Bureau Monumenten en Archeologie in Amsterdam (BMA).

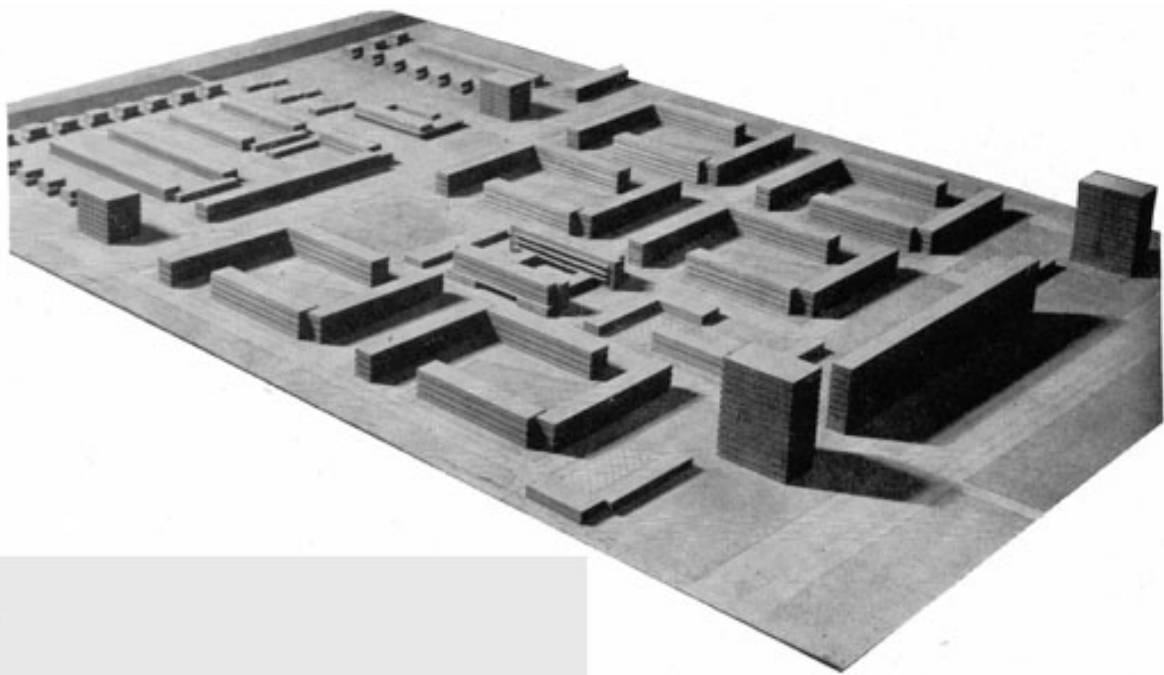
Het onderzoek naar Buitenveldert was nodig, want in tegenstelling tot Nieuw- West is over het gebied in het zuiden van Amsterdam weinig gepubliceerd. Ook Arjan Hebly, directeur van Hebly Theunissen architectenbureau, heeft als uitzondering de wijk onderzocht. Hij presenteerde zijn voorlopige resultaten uit zijn onderzoek naar de ruimtelijke kwaliteiten van Buitenveldert tijdens het Van Eesterengesprek #3 op 18 februari 2011. Zowel Hebly als Hendriksen benadrukte de uitspraak die Cornelis van Eesteren deed in 1981: 'Voor het werkelijk begrijpen van het AUP moet je naar Buitenveldert kijken.'

Daarom wederom een Van Eesterengesprek over Buitenveldert, meer specifiek: Buitenveldert-Zuid. De wijk werd als onderdeel van het Algemeen Uitbreidingsplan van Amsterdam (AUP) ontworpen, en als apart plan in 1957 vastgesteld. Het gebied ten zuiden van het - later gebouwde - Buitenveldert- Noord gesitueerd en heeft een strak vierkant patroon. In het ontwerp waren wegen gepland die de nieuwe wijk moest verbinden met Amsterdam-Oost en - Zuid. Echter werden deze verbindingswegen in de jaren '80 geannuleerd, wat ertoe leidde dat het gebied een doodlopende wijk aan de zuidrand van Amsterdam werd.

Flat Dudok en park, bron: archief Van Eesteren, NAI

Anders dan de eerder gerealiseerde Westelijke Tuinsteden, die waren bedoeld voor de arbeiders, was Buitenveldert gepland als een middenstandswijk. Het stedenbouwkundig plan was afkomstig van de gemeente, namelijk de dienst Stadsontwikkeling. Maar de woningen werden niet door de gemeentelijke 'sociale' Woningdienst gebouwd, zoals in de West het geval was geweest, maar door particuliere bouwondernemers. Door de komst van deze draagkrachtige opdrachtgever (en de mogelijkheid hogere huren te vragen) stond in Buitenveldert in plaats van kwantiteit de kwaliteit voorop. Anders dan in West kon de woningdichtheid laag worden gehouden en luxere woningtypen worden gebouwd. Zoals lage etagebouw (2 en 3 bouwlagen) en de visueel aantrekkelijke, vernieuwende, luxe maar zeker ook dure hoogbouw. Hoogbouw (schijfvormige flats en torenflats in 6, 7, 8 en 12 bouwlagen) werd gesitueerd aan de breedste wegen en groenstroken en in een aflopend hoogteprofiel afgewisseld met lagere etagebouw (2 en 3 bouwlagen), villa's, bungalows en bijzondere bebouwing (scholen, kerken, e.d.). Deze gecombineerde bebouwing werd telkens weer gestempeld, herhaald.

Profiel van hoog naar laag, bron: Werk in uitvoering, 1957, no. 12

Bij de uitvoering van het plan was er een flinke competentiestrijd tussen de functionalistische stedenbouwkundigen bij Stadsontwikkeling samen met de bouwondernemers en de uitvoerende architecten: de 'traditionelen' W. Dudok, P. Zanstra en de 'progressieve' B. Bijvoet en J.W. Pot. De architecten wensten meer eigen inbreng en variatie in de woningtypen. Zo had Dudok de flats langs de Van Nijenrodeweg met een galerij bedoeld, maar omdat de

bouwondernemers dit niet zagen zitten is hier bij de uitvoering dan ook niet voor gekozen. Dudok dreigde met opstappen. Ook had de architect aan de rand van de wijk, aan weerszijden van de geplande Rotterdamseweg, een poort

ontworpen. Stadsontwikkeling vond dit echter veel te traditionalistisch. Uiteindelijk zou een gematigde vorm van een poort worden gerealiseerd, namelijk een hogere flankbebouwing langs de weg dan oorspronkelijk door Stadsontwikkeling was gewenst.

Bij de uitvoering van het plan voor de wijk is er weinig aan het stedenbouwkundige plan gewijzigd, de bebouwing is op een eenvormige wijze, zonder al te veel variatie uitgevoerd. Kostenbesparing speelde hierbij een rol. Buitenveldert-Zuid werd dan wel gebouwd als luxe wijk, maar het waren immers nog steeds de zuinige wederopbouwjaren waarin het gebied tot stand is gekomen.

Tekst: Victorien Koningsberger